

دستور زبان آلمانی

توضیحات دستوری

MENSCHEN B1

محمود رضا ولی خانی

۶.....	مقدمه
۷.....	درباره‌ی مؤلف
۸.....	فصل ۱
۸.....	اسم مشتق شده از صفت [Adjektiv als Nomen]
۱۱.....	صرف اسم با پسوند "n" [N-Deklination]
۱۳.....	فصل ۲
۱۳.....	صرف افعال در زمان دستوری پرتیتوم [Konjugation: Präteritum]
۱۷.....	فصل ۳
۱۷.....	جملات موصولی [Relativsätze]
۱۹.....	ضمیر موصولی در حالت داتیو [Relativpronomen im Dativ]
۲۰.....	ضمایر موصولی با حرف اضافه [Relativpronomen mit Präposition]
۲۲.....	جایگاه جمله‌ی موصولی
۲۳.....	فصل ۴
۲۳.....	حرف ربط obwohl
۲۴.....	قید trotzdem
۲۵.....	فصل ۵
۲۵.....	آینده [Zukunft]
۲۵.....	طریقه‌ی ساخت فوتور ۱
۲۶.....	کاربردهای مختلف فوتور ۱ [Futur I]
۲۸.....	فصل ۶
۲۸.....	جمله‌ی شرطی با حرف ربط falls
۲۹.....	تفاوت falls و wenn
۳۰.....	فصل ۷
۳۰.....	ساختار مصدردار همراه با zu [Infinitivkonstruktion]
۳۰.....	موارد استفاده از ساختار مصدردار
۳۳.....	فصل ۸
۳۳.....	جملات استدلالی با حرف ربط da
۳۴.....	تفاوت da و weil
۳۴.....	حرف ربط زمانی bevor
۳۵.....	حرف ربط während
۳۶.....	فصل ۹
۳۶.....	صرف صفات: تفضیلی و عالی [Komparativ und Superlativ]
۳۹.....	فصل ۱۰
۳۹.....	وجه کنیونکتیو ۲ [Konjunktiv II]
۳۹.....	طریقه‌ی ساخت کنیونکتیو ۲

۴۱ کاربرد کنیونکتیو ۲
۴۳ استفاده از مدالپارتیکل در بیان افسوس [Modal-Partikel]
۴۵ فصل ۱۱
۴۵ زمان دستوری ماضی بعید [Plusquamperfekt]
۴۶ حرف ربط زمانی nachdem
۴۷ زمان دستوری افعال با nachdem
۴۹ فصل ۱۲
۴۹ حالت دستوری گنیتیو [Kasus Genitiv]
۵۱ پسوندهای -s، -es و -n
۵۲ حرف اضافه‌ی trotz [Präposition trotz]
۵۲ صرف صفت در حالت گنیتیو [Adjektivdeklinatoin in Genitiv]
۵۴ حرف اضافه‌ی außer [Präposition]
۵۶ فصل ۱۳
۵۶ بیان کردن علت و نتیجه [Grund und Folge ausdrücken]
۵۶ بیان علت [Grund]
۵۶ حرف اضافه‌ی wegen
۵۷ بیان نتیجه در آلمانی [Folge]
۵۹ فصل ۱۴
۵۹ پارتیسیپ ۲ در قالب صفت [Partizip II als Adjektiv]
۶۰ پارتیسیپ ۱ در قالب صفت [Partizip I als Adjektiv]
۶۱ کاربرد پارتیسیپ ۱
۶۲ بیان استمرار در زبان آلمانی
۶۴ فصل ۱۵
۶۴ حروف ربط دو قسمتی “nicht nur-sondern auch” و “sowohl-als auch”
۶۶ فصل ۱۶
۶۶ فعل brauchen
۶۸ فصل ۱۷
۶۸ کلمه‌ی es
۷۰ فصل ۱۸
۷۰ حرف ربط دو قسمتی “entweder ... oder ...”
۷۱ جایگاه entweder و oder
۷۱ حرف ربط دو قسمتی “weder ... noch ...”
۷۲ حرف ربط دو قسمتی “zwar ... aber ...”
۷۳ واژه‌سازی: ساخت اسم با پسوندهای مختلف
۷۶ فصل ۱۹
۷۶ حرف ربط دو قسمتی “je ... desto ...”

۷۷	مدال پارتيكل ها [Modalpartikel]
۷۸	مدال پارتيكل denn
۷۸	مدال پارتيكل eigentlich
۷۸	مدال پارتيكل doch
۷۹	مدال پارتيكل ja
۷۹	ضمایر اشاره‌ی ترکیبی با -selb-
۸۱	فصل ۲۰
۸۱	حرف ربط indem [Konjunktion]
۸۲	حرف ربط استنتاجی sodass [Konjunktion sodass]
۸۴	فصل ۲۱
۸۴	حرف اضافه‌ی مکانی um ... herum [Lokalpräposition]
۸۴	حرف اضافه‌ی an ... entlang [Lokalpräposition]
۸۵	حروف اضافه‌ی مکانی و زمانی innerhalb و außerhalb
۸۶	زمان حال مجهول با فعل مدال [Passiv Präsens mit Modalverben]
۸۹	فصل ۲۲
۸۹	ساخت زمان پرفکت مجهول [Passiv Perfekt]
۹۰	نکاتی در مورد فعل werden
۹۱	مقایسه‌ی worden و geworden
۹۱	پرتریتوم مجهول [Vorgangs-Passiv Präteritum]
۹۳	فصل ۲۳
۹۳	حرف ربط ohne dass
۹۴	حرف ربط ohne ... zu ...
۹۴	حرف ربط anstatt dass
۹۵	حرف ربط anstatt ... zu ...
۹۶	فصل ۲۴
۹۶	جمله‌ی قصد و هدف [Finalsatz]
۹۶	بیان قصد و هدف با حرف ربط damit [Konjunktion]
۹۷	بیان قصد و هدف با حرف ربط um ... zu [Konjunktion]
۹۸	تفاوت um-zu و damit در بیان قصد و هدف
۹۹	جملات قصد و هدف با افعال مدال
۹۹	حرف ربط als ob [Konjunktion]
۱۰۲	افعال با حرف اضافه‌ی ثابت همراه با آکوزاتیو
۱۰۴	افعال با حرف اضافه همراه با داتیو

مقدمه

آیا تا کنون از خود پرسیده‌اید، اگر در کلاس درس، یک مبحث دستوری را درک نکردید، چه کنید؟ آموختن مهارت دستور زبان، به صورت یک زبانه، با روش تعاملی و اکتشافی در سر کلاس درس همیشه به طور کامل ممکن نیست؛ ضمن این که برای مدرس از لحاظ زمانی امکان پرداختن به تمامی نکات و ریزه‌کاری‌های ساختارهای دستوری مهیا نیست. به همین دلیل است که این دستور زبان پیش روی شما قرار دارد. این کتاب به شما این امکان را می‌دهد که به تمامی نکات دستوری کتاب آموزشی منشن B1 (Menschen B1) احاطه داشته باشید و سریع‌تر، دقیق‌تر، بیشتر و بهتر به مباحث گرامری احاطه پیدا کنید، تا بتوانید صحیح بنویسید و صحیح صحبت کنید.

مقایسه‌ی ساختارهای گرامری زبان خارجه با زبان مادری به عنوان یک روش نوین آموزش زبان بسیار توصیه می‌شود، چراکه این مقایسه باعث یادگیری سریع‌تر و ماندگاری بهتر ساختار جدید می‌شود. حتی امروزه در بسیاری از قسمت‌های کتاب-های آموزشی همچون منشن، تمرین‌های مقایسه‌ای گنجانده شده است. این حقیقت دلایل استفاده از این کتاب را تقویت می‌کند، چراکه در این کتاب نیز همواره ساختارهای زبان آلمانی با فارسی مقایسه شده و ترجمه‌ای متناسب با آن معرفی شده است.

تمرینات «کتاب کار دستور زبان آلمانی بر اساس Menschen B1»، از همین مؤلف که به صورت درس به درس تنظیم شده است و توسط همین انتشارات به چاپ رسیده است می‌تواند کمک مؤثری در معمیق و تثبیت دانش دستور زبان کند.

محمود رضا ولی‌خانی

درباره‌ی مؤلف

محمود رضا ولی‌خانی پس از مجموعاً ده سال تحصیلات، ۴ سال در ایران در رشته‌ی مترجمی زبان آلمانی دانشگاه اصفهان و ۶ سال در آلمان در رشته‌های آموزش زبان آلمانی و زبان‌شناسی زبان آلمانی و علوم سیاسی (دانشگاه آگسبورگ)، از سال ۱۳۸۸ تا کنون به تدریس، ترجمه و تألیف اشتغال دارد. او پس از اتمام دوره‌ی شش‌ساله‌ی کارشناسی ارشد در دانشگاه آگسبورگ، با دریافت گواهی‌نامه تدریس زبان آلمانی از اداره مهاجرت آلمان، در مؤسسه دولتی BfZ در آگسبورگ، به پناهندگان و مهاجران، آلمانی تدریس می‌کرد. پس از بازگشت به ایران، ابتدا در مؤسسه‌ی کیهان (امید آریان سابق) و سپس در کانون زبان ایران و در مجموع به مدت شش سال به تدریس اشتغال داشت؛ ضمن این‌که در کانون زبان ایران عضو ارشد تحقیقات دپارتمان زبان آلمانی بود و در آن‌جا به طرح سوالات آزمون و آماده‌سازی کتاب‌های کمک آموزشی زبان آلمانی نیز اشتغال داشت.

او از همان ابتدا نیز در کنار تدریس، به تألیف و ترجمه‌ی کتاب‌های کمک آموزشی زبان آلمانی پرداخت. او تاکنون کتاب‌های کمک آموزشی بسیاری در زمینه‌ی زبان آلمانی به چاپ رسانیده است.

فصل ۱

اسم مشتق شده از صفت [Adjektiv als Nomen]

در آلمانی این امکان وجود دارد که از یک صفت اسم ساخته شود. اسمی که از صفت مشتق می شود همانند صفت صرف می شود^۱ یعنی، این اسامی در هر حالت دستوری پسوندهایی را می گیرند که یک صفت در آن موقعیت می گیرد. ضمن این که حرف اول آن بزرگ نوشته می شود و اسم پس از صفت حذف می شود. اسم جدیدی که از صفت ساخته می شود تقریباً همیشه برای «انسان» به کار می رود؛ برای اشیا از این گونه اسامی استفاده نمی شود.

مثال: طریقه ی تبدیل صفت به اسم در حالت مفرد مذکر

حالت دستوری	صفت + اسم	اسم مشتق شده از صفت
نومیناتیو	der kranke Mann →	der Kranke
آکوزاتیو	den kranken Mann →	den Kranken
داتیو	dem kranken Mann →	dem Kranken

در مثال های جدول بالا ابتدا Mann حذف می شود و سپس صفت پیش از آن در قالب اسم جدید در می آید.

^۱ برای درک چگونگی صرف صفت به فصول ۴، ۵ و ۹ کتاب دستور زبان مثنی A2 مراجعه کنید. با دقت در جدول های صفحه ی بعد می توانید به پسوندهای صرف صفت پی ببرید.

نومیناتیو	Der Kranke wird heute operiert. آن (مرد) مریض امروز عمل می‌شود.
آکوزاتیو	Der Arzt besucht den Kranken. آن دکتر آن (مرد) مریض را ملاقات می‌کند.
داتیو	Der Arzt spricht mit dem Kranken. آن دکتر با آن (مرد) مریض صحبت می‌کند.

در جدول‌های زیر با صرف اسامی مشتق‌شده از صفت در جنسیت مذکر و مؤنث آشنا می‌شوید.

صرف اسامی «مذکر» مشتق‌شده از صفت					
		با حرف تعریف نامعین		با حرف تعریف معین	
		مفرد	جمع	مفرد	جمع
نومیناتیو	der Kranke	die Kranken	ein Kranker	Kranke	
آکوزاتیو	den Kranken	die Kranken	einen Kranken	Kranke	
داتیو	dem Kranken	den Kranken	einem Kranken	Kranken	

صرف اسامی «مؤنث» مشتق‌شده از صفت					
		با حرف تعریف نامعین		با حرف تعریف معین	
		مفرد	جمع	مفرد	جمع
نومیناتیو	die Kranke	die Kranken	eine Kranke	Kranke	
آکوزاتیو	die Kranke	die Kranken	eine Kranke	Kranke	
داتیو	der Kranken	den Kranken	einer Kranken	Kranken	

خنثی: صفت در قالب اسم در حالت «خنثی» بسیار کم کاربرد است و مثلاً وقتی استفاده می‌شود که بخواهیم در مورد «موضوعات غیر ملموس» گفتگو کنیم:

Ich glaube an das Gute im Menschen.

من به خوبی (پاکی) در درون انسان اعتقاد دارم.

Das Gute hat über das Böse gesiegt. خوبی بر بدی پیروز شد.

مثال‌های بیشتر برای مرجع مذکر و مؤنث با «حرف تعریف معین» از این قرارند:

der/die Kluge, der/die Hübsche, der/die Ordentliche, ...

به معنی آن (مرد/زن) عاقل، زیبا، منظم.

مثال‌های بیشتر مذکر و مؤنث با «حرف تعریف نامعین» از این قرارند:

ein Kluger, ein Hübscher, ein Ordentlicher

به معنی یک مرد عاقل، زیبا، منظم (در حالت نومی‌ناتیو، مفرد مذکر)

eine Kluge, eine Hübsche, eine Glückliche, eine Ordentliche

به معنی یک زن عاقل، زیبا، خوشبخت و منظم (در حالت نومی‌ناتیو یا آکوزاتیو، مفرد مؤنث)

اسامی مشتق‌شده از صفت در شرایط «بدون حرف تعریف» در کتاب آموزشی منشن ب ۱ مطرح نشده است، ولی آنها را می‌توان به راحتی با مراجعه به جدول صرف صفات در حالت بدون حرف تعریف (دستور A2 – فصل ۹) ساخت. در مثال زیر کلمه‌ی Erwachsene (مردان/زنان بزرگسال) از صفت erwachsen (بزرگسال) ساخته می‌شود:

Das Buch ist für junge Erwachsene ab sechzehn Jahren.

این کتاب مناسب بزرگسالان جوان از سن ۱۶ سال به بالا است.

صرف اسم با پسوند "n" [N-Deklination]

دسته‌ای از اسامی خاص که همگی «مذکر» هستند وجود دارد که به استثنای حالت نومی‌ناتیو مفرد، در همه‌ی حالت‌های دستوری دیگر یعنی آکوزاتیو، داتیو و گنیتیو، هم مفرد و هم جمع پسوند -n می‌گیرند؛ به همین خاطر به طریقه‌ی صرف آنها N-Deklination (صرف با پسوند -n) می‌گویند.

Mit meinem Kollegen ist sie in den Libanon gereist.

او با همکارم به لبنان سفر کرده است (حالت داتیو به خاطر حرف اضافه‌ی mit).

صرف اسم با پسوند n - [N-Deklination]			
	نومیناتیو	آکوزاتیو	داتیو
مفرد	der/ein Kollege	den/einen Kollegen	dem/einem Kollegen
جمع	die/ - Kollegen	die/ - Kollegen	den/ - Kollegen

اسامی مذکری که به صورت بالا صرف می‌شوند محدود هستند و به موارد زیر محدود می‌شوند:

۱. اسامی مذکری که به -e ، -ent ، -ant ، -ist ، -graf و ختم می‌شوند مانند:

der Kunde, der Junge, der Bote, der Hase, der Student, der Praktikant, der Journalist, der Fotograf ...